

Idealni cilj za družinske počitnice

Ziljska dolina

"Tam, kjer teče bistra Zila ..." sem poleti kar nekajkrat žgolela. Spet. Že četrtrič! Kajti čeprav sem se obiskovanja enih in istih lokacij do nedavna izogibala še bolj kot kumine v kislem zelju, smo tudi letos družinski hribovski dopust preživeli v Ziljski dolini/Gailtal na avstrijskem Koroškem. Odkar s sabo po hribih vlačim dva bolj ali manj za hojo nemotivirana mladiča, namreč vedno bolj spoznavam, da ima ponavljanje preverjenega tudi nezanemarljive prednosti.

Kaj nas torej vedno znova žene v dolgo dolino, ki je dandanes slovenska samo še v ljudskih pesmih, zgodovinskem spominu in zvenu nekaterih tamkajšnjih imen? Prav gotovo prikladno dejstvo, da je iz osrednje Slovenije dosegljiva v udobnih dveh urah vožnje. Za nameček je pot razmeroma poceni, saj se da – z nekaj ovinkarjenja čez Korensko sedlo, ki pa je v dneh, ko germanski nomadi romajo nazaj v severne kraje, skorajda samoumevno – izogniti cestninam in vinjetam. V ponavljanje nas sili tudi srečno naključje, da smo "zadeli" perfekten apartma, vključno z nagačenimi lovskimi trofejami pokojnega dedka v veži in kvazi bidermajerskimi komodami, v vasici s komaj zapomnljivim imenom, v kateri je traktorjev skoraj več kot stalnih prebivalcev. Pa dejstvo, da je Ziljska

dolina dovolj civilizirana, da je bivanje v njej nadvse udobno. Pohodniški turizem je v naši severni sosedini tako samoumevno, kot so gospodje v ledrastih kratkih hlačah in dame v dirndlih. Posledično so vse ceste in poti odlično označene, vsaka druga hiša ponuja sobe ali apartmaje, še največjo težavo pa predstavlja nedoumljivi delovni časi trgovin. Vseeno je Ziljska dolina ravno prav odmaknjena od glavnih turističnih poti, da so horde prepotentnih turistov razredčene na posamezne, bolj umirjene skupinice. Kadar se komu vendarle zahoče plišastih svizcev in sorodne ponudbe, pa ta seveda ni daleč: le na bližnje Mokrine/Nassfeldpass, čez prvi hrib proti Dravski dolini ali do Belega jezera/Weissensee je treba skočiti, in že je tu celotni paket jodlarskega turizma, ki zna iz vsake

*Ziljska dolina s planine Kirchbacher Wipfel Alm, zadaj Reißkofel (desno) in skupina Jaukna (v sredini).
Foto: Mojca Stritar Kučuk*

Slapovi v soteski Garnitzenklamm Foto: Mojca Stritar Kučuk

mušnice sredi gozda narediti doživetveni park. Glavni razlog za naše poletne selitve na Koroško pa so seveda tamkajšnji hribi. Dovolj so mi nepoznani, da so mikavni, dovolj čedni, da so pohajkovanja po njih nadvse zadovoljujoča, in hkrati ne tako prišpiceni, da bi se domov vračala depresivna, češ kaj mi je treba

Uodne radosti v Ziljski dolini

V poletni sezoni v Ziljski dolini nikjer ni daleč do ohladitve. Zilja sicer ne teče več tako bistro kot v pesmi in njene zablatene plažice so uporabne kvečjemu za metanje kamnov v vodo, vsekakor pa sta obiska vredni soteski Garnitzenklamm in Mauthner Klamm. Bolj ali manj dodelana kopališča in bazeni so v vsaki drugi vasi, omeniti pa velja še Prešeško jezero/Pressegger See (za ljubitelje kopanja med trstičjem) in nekoliko bolj odmaknjeno, a precej lepše Belo jezero/Weissensee (povečana različica Bohinjskega jezera).

Kopanje v Prešeškem jezeru je samo za ljubitelje vodnega zelenja, pogledi na Dobrač v ozadju pa so čudoviti. Foto: Mojca Stritar Kučuk

dopustovati pod gorami, ki bodo za mojo ekipo še deset let čista znanstvena fantastika in jih lahko samo gledam ... Najmočnejši adut vrhov nad Ziljo pa so ceste, ki pripeljejo nad gozdno mejo. Tako lahko tudi z najmlajšimi v izletniškem kompletu uživamo v lepotah bolj odprte visokogorske pokrajine, kajti roko na srce, hoje po hostah se otroci, še bolj pa nemara starši precej hitro naveličamo. Visokih izhodišč, s katerimi se pregoljufamo čez najdaljši del ture, pa je v Ziljski dolini dovolj, da nas zamotijo za ves teden.

Visoki razgledi iz Ziljskih Alp

Razmeroma ozko Ziljsko dolino, ki poteka ob reki Zilji/Gail od zahoda na vzhod, zamejmeta dve gorski skupini. Na severni strani se dvigujejo – nikoli ne bi uganili – Ziljske Alpe/Gailtaler Alpen. Z izjemo najvzhodnejšega, ultraturističnega Dobrača/Dobratsch, 2166 m, najmlajšim niso prav naklonjene, saj imajo tamkajšnji dvatisočaki nenavadno strma južna pobočja. Postavnega prvaka Ziljskih Alp Reißkofel, 2371 m, lahko družine samo občudujejo, kajti vse označene poti, ki vodijo nanj, so precej zahtevne. A tolažba za ambiciozne, po visokih razgledih hrepeneče starše je le lučaj v stran, v zahodno ležečem masivu Jaukna.

Ko smo se prvič peljali tja gor, sem bila precej nejeverna. Da smo od zadnjih kmetij smeli nadaljevati po solidni makadamski cesti še 800 višinskih metrov in parkirati pri živi planini Jaukenalm 1900 metrov visoko, se mi je zdelo preprosto nemogoče. Kje smo spregledali znak za prepoved in kakšna neprijetna kazen nas bo slej ko prej doletela?! Pa so bile moje skrbi odveč, saj se je izkazalo, da je vožnja do planine poleti dovoljena. In tako smo se brez truda, le z nekaj dolgotrajnega cijazenja, znašli tik pod vencem na Košuto spominjajočih, travnato-skalnatih, predvsem pa dosegljivih vrhov. Pogledi z Jaukenstöckla, 2202 m, na Visoke Ture in vrhove na jugu so bili bonus, do kakršnega se hribovski starši ne prigravamo čisto zlahka.

Planinski raj vzhodno od Mokrin

Karnijske Alpe običajno povezujemo z Italijo, vendar

Svizci so najmanj sramežljivi v dolini Valentintal. Foto: Mojca Stritar Kučuk

Tudi to je del avstrijskih hribov – konec poti Aqua Trail na Mokrinah, zadaj Veliki Koritnik/Tragkofel. Foto: Mojca Stritar Kučuk

imajo tudi v Avstriji svojo veljavo. Na južnem robu namreč prav Karnijci ovirajo Ziljo, da ne odteče v Jadransko morje. Tu je osrednja turistična točka prelaz Mokrine, verjetno dobro znan tistim, ki jih zanima jo smučanje in ferate. Poleg odličnih igrišč, poletnih sankališč, prog za kolesarske spuste in vsega ostalega turističnega arzenala pa lahko Mokrine predstavljajo uporabno izhodišče za družinske izlete, ki jih še skrajšajo tudi poleti delujoče žičnice. Mi smo se sicer samo enkrat pustili premamiti famoznemu Aqua Trailu, ki se začne na vrhu sedežnice Madritschenbahn, konča 150 višinskih metrov nižje pri umetnem jezercu in je menda sploh in oh. Moja zgoščena ocena te doživljajske poti bi bila po domače *krneki* – množično obiskan gorski kič. Kdo pa na zaključku "vodne poti" sredi zelenih višav in mogočnih vrhov potrebuje igrišče z – repliko zvonika cerkve sv. Marka iz Benetk?! Hribovsko zanimivejša izbira je sedežnica Gartnerkofelbahn na nasprotni strani Mokrin, z vrha kate sta za mlajše hodce dosegljiva stranski razglednik Kammleiten, 1988 m, in spodobni dvatisočak Krniške skale/Gartnerkofel. Tudi bližnji Garnitzenberg, 1951 m, lahko spodobno zapolni dan, posebej, če zadenemo ustrezno sezono in na izhodišče sestopimo peš čisto vijolični od debelajstastih borovnic.

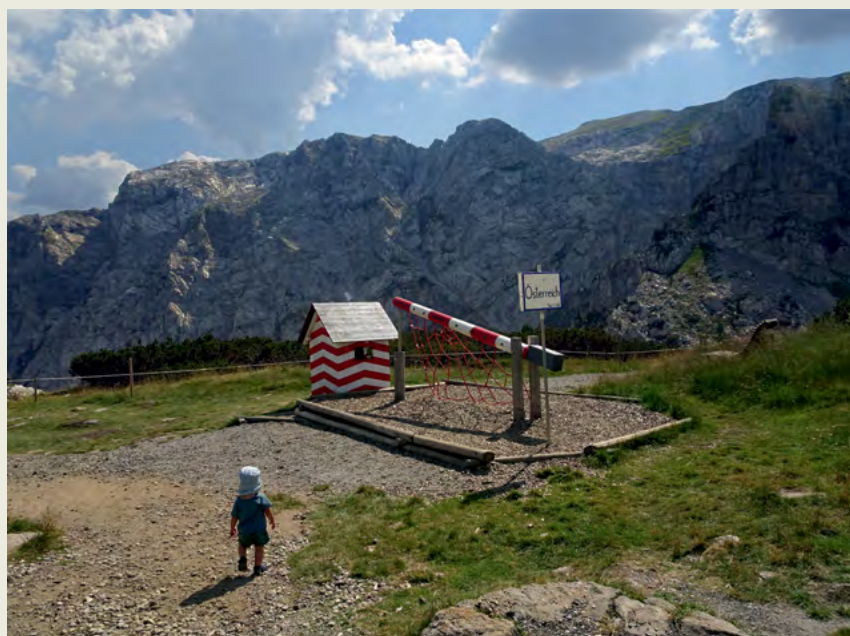
Še mamljivejše kraljestvo za družine je v mejnem karnijskem grebenu vzhodno od Mokrin, kjer neusmiljeno strmi okljuki ceste nad Šmohorjem/Hermagor, največjim naseljem v dolini, privedejo do niza še živih planin. Če kaj mehko poboža avstrijsko dušico, je to *Almleben* (življenje na planini), in tule se duša pravega Avstrijca več kot razcveti! Prva, Brška planina/Eggeralm, 1422 m, je prava vasica v malem. Za njo se začne široka uravnava s presihajočim Brškim jezerom,

Družinski izleti nad Ziljsko dolino

V sredici so opisani štiri izleti. Primerni so za otroke, ki že samostojno hodijo, brez težav pa jih lahko izvedemo tudi z mlajšimi otroki. Navedeni časi so informativni, saj se z otroki lahko raztegnejo praktično brez omejitev. Na kratko je omenjeno tudi, kako lahko turo podaljšajo ambicioznejši hodci.

slikovitimi macesni in obiljem živine, po kateri je prijetno že samo pohajkovati. Če sklepam po drugih obiskovalcih, se da spodobno občudovati krave in radovedne konje celo z otroškim vozičkom. Pri naslednji, Dolski planini/Dellacher Alm, 1362 m, se cesta začne spet strmeje vzpenjati in v širokem okljuku doseže najvišjo točko, Poludniško planino/Poludinger Alm, 1708 m. Tako visoko je ugnezdjena nad dolino, da me vonj po dimu iz lesenih kočic tam vsakokrat

Južni rob Ziljske doline razmejuje Avstrijo od Italije. Na sliki je eden bolj posrečenih elementov na poti Aqua Trail nad Mokrinami. Foto: Mojca Stritar Kučuk

Reiðkofel je eden od najprepoznavnejših vrhov nad dolino.

Foto: Mojca Stritar Kučuk

ponese daleč v Nepal. Z vsake od omenjenih planin vodi označena pot na piramidastega kralja območja Poludnik/Poludnig, ki je točno na meji med Avstrijo in Italijo in mu do čarobne dvatisočice zmanjka točno en meter. S Poludniške planine je nanj kratka, udobna, družinam na podplate pisana tura, ki da ogromno muzike za malo denarja.

Uisoka presenečenja proti Plöckenpassu

Na drugo, zahodno stran Mokrin se mejni karnijski greben umiri v travnat svet, v katerem se apnec meša s starejšimi kamninami. Pobočja so bolj odprta, vrhovi malenkost manj naostreni. Sladka skrivnost območja je, da na skoraj vsakem slemenu, ki se spušča na avstrijsko stran, tičijo še žive planine, do njih pa vodijo lepo prevozne makadamske ceste, mnoge med njimi odprte za promet. Z avtomobilom se torej lahko dostavimo kar na greben med Avstrijo in Italijo.

Informacije

Dostop: V Ziljsko dolino/Gailtal se iz Slovenije pripeljemo skozi karavanški predor in čez Beljak/Villach. Varianta čez Korensko sedlo je le malo daljša, a se z njo izognemo plačilu predora in nakupu avstrijske vinjete. Tretja možnost je skozi Rateče in čez italijanski Trbiž/Tarvisio v Podklošter/Arnoldstein ter naprej po glavni cesti proti Šmohorju/Hermagor. Glavna cesta skozi dolino se drži severnega brega Zilje, nadaljnja vožnja pa je odvisna od izbrane ture.

Namestitev in prehrana: Apartmaji, sobe in gostilne so v vsaki vasi. Vsak kraj ima tudi manjšo trgovino, večje trgovine pa so v Šmohorju in Kočah-Muti/Kötschach-Mauthen.

Zemljevidi:

Gailtaler Alpen, Karnische Alpen, Oberdrautal, Kompass št. 60, 1 : 50.000.

Lienzer Dolomiten, Lesachtal, Kompass št. 47, 1 : 50.000.

Alpi Carniche, Carnia Centrale, Tabacco, 09, 1 : 25.000.

Od tam lahko celo najmlajši brez težav odkorakajo na katerega od (ne najbolj karizmatičnih, pa kaj potem) dvatisočakov, denimo v prilogi opisani Findenigkofel, spotoma pa se še popasejo po zrelih borovnicah ali vseprisotnih ostankih prve svetovne vojne.

Še par bolj nabrušenih vrhov zahodneje se je mogoče iz Avstrije odvijugati v Italijo čez cestni prelaz Plöckenpass, 1357 m. Precej bolj simpatičen mi je kot Mokrine, saj je bolj divji in manj skomercializiran. Tja gredo samo pohodniki, plezalci in kakopak motoristi, a se ga da vseeno obiskati tudi v bolj družinskem slogu. Vzhodno nad njim se dviguje Kleiner Pal, 1867 m, ki zaradi presunljivih ostankov prve svetovne vojne uživa žalostno slavo čudovitega muzeja na prostem. Pot nanj ni niti najkrajša niti popolnoma brez tehničnih težav, zaradi labirinta jarkov, tunelov in opazovalnic pa sila razburljiva in privlačna tudi za mlajše samostojne hodce. Lahkotnejša izbira je na severni strani Plöckenpassa, sprehod skozi dolino Valentintal do zgornje Valentinove planine/Obere Valentinalm, 1540 m, kjer se kot glavni atrakciji ponujajo gozdni sadeži in debele ritke na zimo pripravljajočih se svizcev. Le vreme jo zna zagosti tam pod najvišjimi karnijskimi vrhovi. Nas so iz Valentintala še vsakokrat pregnali nevihtni oblaki.

Ko sem po naši četrti ziljski seansi otroka vprašala, kaj jima je bilo všeč, so se njuni odgovori kakopak precej razlikovali od mojih. Traktorji! In gugalnice pred našim gostiščem! Kopanje v vaškem bazenu. In desetine, ne desetine, stotine borovnic, ki smo jih zbasali vase, da smo bili vijoličnočrni od zunaj in od znotraj. Tistega najpomembnejšega pa seveda ne znata ubesediti – da smo bili spet ves teden skupaj, v lepi naravi, brez kakršnega koli stresa in letanja po opravih. Samo drug z drugim. Tudi zato se bomo v Ziljsko dolino še vračali. Glede na zložni tempo našega napredka bomo imeli tam kaj početi še vsaj nadaljnjih deset let.